

Apropå justeringen

Då det dröjt med justeringen av årsmötesprotokollet och en av justerarna har valt att avstå från att skriva under protokollet och bilagt synpunkter känner vi oss tvungna att klargöra några saker.

Protokollföring och justering

Protokollföring och justering av protokoll regleras av de styrande handlingar som finns för den verksamhet som bedrivs, t. ex lagen om förvaltning av samfälligheter samt föreningens stadgar (<https://overbovagen.se/index.php?page=styrande-handlingar>). Som alltid när det handlar om lagtexter är de inte helt enkla att översätta till praktisk handling. Därför har Riksförbundet Enskilda Vägar (REV), som vi är medlemmar i, samlat stödtexter på deras webbsida. Dessa texter är det som vi i styrelsen lutar oss emot när vi behöver vägledning. Hjälptexterna om årsmötesprotokoll och justering i sin helhet finns bilagda det här dokumentet.

”Protokollet över stämman förs med fördel som ett så kallat beslutsprotokoll. Protokollet ska redovisa de beslut som fattats samt hur det gick till, det vill säga om det företagits en omröstning enligt huvudtalsmetoden eller andelstalsmetoden och resultatet av rösträkningen.”

Vi tillämpar det som kallas beslutsprotokoll för de punkter i dagordningen som är beslutsmässiga, det vill säga 1-10. Vi redovisar helt enkel bara *de beslut som fattats samt hur det gick till*.

För punkt 11. *Övriga frågor* har vi valt att ge ett kort referat av vad som diskuterades som information till våra medlemmar. Ser man till REVs rekommendation anser de att denna punkt över huvud taget inte ska protokollföras. (Mer om det i slutet av dokumentet.)

Justering av protokoll går till så att mötesordförande och mötessekreteraren fastställer dokumentet genom påskrift, och sen ska det justeras av vid stämman valda justeringsmän. Deras uppgift är:

”En justerares uppgift är att tillsammans med stämmosekreteraren och stämmodföranden underteckna stämmoprotokollet och därigenom verifiera att protokollet är korrekt, normalt väljs två justerare.”

Med *korrekt* i det här fallet innebär att besluten som fattades på stämman har återgetts på ett riktigt sätt.

Har justeringsmannen en avvikande åsikt kan han avstå från att skriva på och om så sker bereds denne i normala fall att kommentera sitt agerande i en bilaga.

Turerna kring justeringen av 2023 år stämmoprotokoll

Efter att mötessekreteraren hade lagt sista handen vid protokollet under helgen signerade ordföranden, Johan Steineck, och sekreteraren för mötet, Jonas Magnusson, protokollet måndagen den 13/2. Vi var ute i sista stund med tanke på datum för justering, men då det i regel brukar vara en formsak hade vi ingen anledning att tro att det skulle behöva bli ett problem.

Jonas besökte den förste justeringsmannen, Ivan Berggren, som ägnade en stund åt att läsa igenom protokollet och justerade det med sin påskrift. Därefter begav sig Jonas till den andre justeringsmannen, Mats Strandholm. Klockan var strax efter sex och Mats var i färd med att ploga gårdsplanen. Jonas frågade om Mats hade tid att justera protokollet, Mats ville inte avbryta det han sysslade med men kunde ta protokollet. Jonas var helt ok med det och frågade om han kunde komma tillbaka om ett par timmar och hämta det, men inte heller det passade Mats då han ville gå igenom protokollet noggrant. Jonas frågade då när Mats kunde tänkas vara klar och fick då till svar någon gång i mitten på veckan. Jonas nöjde sig så då vi som tagit fram protokollet trots allt var ute i sista sekunden.

På morgonen torsdagen den 16/3 fick styrelsen ett mail där Mats skriver:

"Har läst igen och hittat ett par punkter som behöver förtydligas.

Närvaron kan man lägga på ett separat dokument och lägga på hemsidan så de som ej deltog kan se.

Punkt 7

Styrelsen meddelade att inga förslag på utdebitering inte fick lämnas på mötet, utan skulle inkommit som motion.

Ekonomi fanns ju ej tillgänglig för medlemmarna (som jag påpekade vid revisionsberättelsen)på datorn.

Henriks hade gärna sett att då brofrågan drog ut på tiden kunde man följa den fastställda 5års planen, med dikning, rensning av täppta rör mm.

Slätter. Det fanns flera som var positiva till slätter strax efter midsommar."

Mats avslutar mailet med *"Så nu går vi vidare med detta och ändrar."*. Det framfördes alltså anmärkningar på:

- Närvaroförteckningen
- Något om punkt 7 (Den punkt där eventuella utdebiteringar klubbas igenom) med koppling till bestämmelsen att man inte kan lämna förslag på utdebitering på sittande möte och att ekonomin inte hade funnits tillgänglig på hemsidan. Oklart vad invändningen innebar då den ekonomiska redovisningen ska presenteras i samband med kallelsen till stämman medan motioner eller framställningar till punkt 7 ska vara inlämnade innan 15 december.
- Två synpunkter på formuleringar under Övriga frågor.

Då det blev uppenbart för oss att Mats hade lagt in något i justeringsuppdraget som vi inte räknat med och som dessutom inte följer det sätt som justering ska hanteras på skrev Johan följande brev till Mats den 17/3:

"Vi har läst dina synpunkter kring årsmötesprotokollet och det uppskattas att du tar uppgiften på allvar.

Då vi inte brukar landa i den här situationen kände vi oss tvungna att stämman av formalia via REV så vi inte har missuppfattat saker och ting.

En justering av ett årsmötesprotokoll går ut på att verifiera att besluten som har tagits på mötet är korrekt återgivna.

Det handlar till exempel inte om att skärskåda formuleringar i det som tagits upp under övriga frågor, bara så vi klargör det.

Vissa av dina synpunkterna är lite oklara och därför föreslår jag att vi träffas, Du, jag, Jonas och om du vill även den andre justeraren Ivan och pratar igenom kommentarerna så vi kan reda ut eventuella missförstånd.

Är det så att du fortsatt har en avvikande uppfattning om protokollets innehåll, med eller utan möte, är hanteringen den att du kan avstå från att skriva på.

Man tillför då en notering "NN har valt att inte skriva på protokollet."

Det finns inget formellt krav att protokollet ska justeras så det är giltigt även utan justerarnas underskrifter.

Bsluten blir inte ogiltiga även om justering inte skett eller justerare haft anmärkning på protokollets innehåll."

Men åter igen blev det betydligt mycket mer komplicerat än vad det behöver vara. Johan fick följande mail undertecknat Mats den 18/3:

Hej Johan!

Tack för att ni förstår att jag tar mitt uppdrag som justerare på allvar och att vi har samsyn i frågan om att det ska finnas transparens och kontroll gentemot medlemmarna, precis som ni i styrelsen själva framförde på förra årsmötet.

I stadgarnas §12 framgår det vilka dokument som styrelsen skall presentera alt hålla tillgängliga för medlemmarna i samband med kallelsen till årsmötet.

Jag ämnar inte överklaga men måste samtidigt vara tydlig med att mötet inte var korrekt kallat, då det fanns flera brister i underlagen vilket jag även framförde på årsmötet.

Vad gäller mina övriga tillägg och korrigeringar så är det min uppgift som justerare att säkerställa att det som sägs och beslutas på mötet finns korrekt sammanfattat av sekreteraren i protokollet, allt för transparens och spårbarhet gentemot medlemmarna.

Eller finns det något bakomliggande att mina justeringar inte gillas? Vissa formuleringar ska inte vara vaga och generella utan tydliga.

Då årsmötet utsåg och valde mig som justeringsman så är jag skyldig att skriva under vilket innebär att det finns två vägar att välja emellan.

Det som ser "snyggast ut" gentemot styrelsen är att mina punkter inarbetas i protokoll vilket vi alla sedan skriver under. Det andra alternativet är att jag gör numrerade Asterixer i protokollet och sen skriver ut den kompletterande texten invid min underskrift.

Givetvis kan vi ha ett möte i frågan men det kommer inte förändra, mina skyldigheter eller min ståndpunkt som justerare då jag har ett stort och transparent ansvar gentemot medlemmarna.

Om ni önskar kalla till möte avser jag ta med representant från Länsstyrelsen som jobbar med samfällighetsfrågor. Lämna isf några olika tidsförslag så återkommer jag med besked om vad som passar Länsstyrelsen bäst.

Inledningsvis sägs det saker om *transparens och kontroll gentemot medlemmarna* som ska ha tagits upp av sittande styrelse på förra årsmötet. Det är helt riktigt att vi förordar transparens, men att vi skulle ha framfört något sådant på förra årsmötet är helt taget ur luften.

Därefter går Mats över till att påtala att det saknades information på hemsidan, den ekonomiska redovisningen bland annat, och att mötet därmed inte var korrekt kallat och gör sen en koppling till kallelsen. Det här är första gången över huvud taget den kopplingen görs, det skedde inte på mötet och inte i det första mailet Mats skickade. Sen kommer det några stycken där Mats åter igen lägger fram sin egen tolkning av vad han som justeringsman har för uppgifter och skyldigheter, hur protokollet skall hanteras och avslutningsvis kommer ett förslag om att involvera Länsstyrelsen i ett möte. Här någonstans började tålamodet tryta...

Måndagen den 20/3 hämtade Johan protokollet hos Mats, osignerat. Frågan dryftades på det ordinarie styrelsemötet samma kväll. Den 22/3 skickade Johan följande mail till Mats:

"På måndagens styrelsemöte resonerade vi kring frågan om dina åsikter på protokollet och dess justering.

Vi är medvetna om brister i kallelsen och det är ju en konsekvens vi får leva med om någon väljer att överklaga mötets giltighet.

När det gäller själva justeringen är det den presenterade formuleringen som gäller och det är upp till dig att skriva under eller inte. Hur en sån här situation hanteras när den uppstår beskrivs tydligt i REV's information och vi lutar oss mot den, vi kan inte börja hitta på egna lösningar. Väljer du att inte skriva under skriver vi en notering på protokollet att du valt att inte skriva på protokollet. Vill du kommentera anledningen till att du inte skriver under får du gärna bilägga ett dokument till protokollet där du för fram orsakerna till ditt beslut och

skriver under det. Det dokumentet publicerar vi sedan tillsammans med protokollet på hemsidan och även anslagstavlan om du vill det. Vi förbehåller ju oss dock rätten att kommentera varför vi gjort som vi gjort och visa på underlag (REV's direktiv) för vad som gäller för protokollföring och justering. ”

Mats inkom med bilagan som nu har bilagts mötesprotokollet tillsammans med det här dokumentet med våran kommentar.

Sakfrågorna i Mats Strandholms bilaga

Nedan redogörs för de saker som Mats tar upp i sin bilaga. De flesta av dessa saker hade det varit enkelt att åstadkomma klarhet i om Mats valt att sätta sig ned med oss som tagit fram protokollet.

Närvarolistan – närvarolista kommer att biläggas protokollet. Det framgår inte i klartext i protokollet, men det hade vi kunnat tala om vid ett möte.

Punkt 3 – Den här punkten, som tillkommit jämfört med de första kommentarerna på protokollet (se ovan), tar upp en felaktighet i samband med kallelsen. Den tar också upp att Mats påpekade att revisionsberättelsen/ekonomin inte fanns tillgänglig på hemsidan. Två saker som är korrekta i sig, men under årsmötet framfördes inte den kopplingen över huvud taget. Under punkten Styrelsens *och revisorernas berättelse* påtalade Mats att det fanns information på hemsidan om att dokument skulle ”Komma snart”, men att de inte dykt upp och Jonas svarade att de lagts upp sent, vissa så sent som samma dag som årsmötet. Därför blir det en efterkonstruktion att i protokollet lägga fram det som att Mats lyfte detta relaterat till kallelsen, för det skedde aldrig. Kommentaren togs inte med i protokollet då den inte var kopplat till något beslut. Om anledningen till frånvaron av dokumenten rör det sig om missar i kommunikationen som styrelsen tar på sig.

Punkt 7 – Den här punkten är för oss oklar varför den finns med. Texten som fanns i dagordningen lästes upp och är ett förtydligande att det inte är möjligt att lämna förslag under punkten vid sittande möte (vilket man kan vid alla andra beslutspunkter). Den behövs inte upprepas i protokollet.

Henrik K – Eftersom formuleringen endast skiljer med avseende på tillägget *”enligt den fastställda 5års planen”* får man väl anta att Mats tycker att just det är väldigt viktigt bland allt annat som sades under mötet. Vi förmodar att anledning till detta är att vid årsmötet 2020 när Mats valdes till ordförande och Henrik kom med i styrelsen så klubbades det igenom en handfull motioner där bland annat en *”Femårsplan”* över planerat underhåll fanns representerad. På efterföljande årsmöte fick den styrelsen lämna sitt uppdrag med rösterna 34 mot 11, den föreslagna utdebiteringen om 150 000kr för att stötta denna femårsplan röstades ned och den avgående styrelsen där Mats och Henrik var med fick inte ansvarsfrihet. Nuvarande styrelse jobbar med, och planerar underhåll, men inte utifrån den plan som uppenbart inte hade fortsatt stöd från föreningens medlemmar.

Slåtter – Henrik K lyfte frågan om tidpunkten för dikesslåttern och ordföranden redogjorde för styrelsens anledning till valet. Det var mycket riktigt som Mats påpekar flera andra som i diskussion uttryckte önskemål i linje med det Henrik argumenterade för, men det var även så att det var flera i lokalen som inte höll med, annars hade det ju inte blivit en diskussion!? Att i det här fallet försöka återge mötets fullständiga åsikter och synpunkter på ett rättvist sätt låter sig inte göras, därför togs det bara upp i protokollet att Henrik lyft frågan.

Avslutningsvis

De två sista punkterna tydliggör anledningen till att REV avråder från att diskussioner och debatter ska protokollföras. Det finns ett alltför stort utrymme för tolkning, vilket givetvis gäller åt båda hållen. Mötessekreteraren kanske skriver på ett sätt som upplevs felaktigt och justeringsmännen kan ha invändningar som också upplevs felaktiga. Sannolikt innebär detta att nästa stämmas protokoll kommer vara ett helt renodlat beslutsprotokoll.

Underskriven version förvaras hos styrelsen.

Mötesordförande, Johan Steineck

Mötessekreterare, Jonas Magnusson

Protokoll för stämma

Detta ämne nås även via: *Stämmoprotokollet*

 Skriv ut

Protokoll från en genomförd stämma är en för föreningen och medlemmarna viktig handling.

Enligt 50 § andra stycket i lagen om förvaltning av samfälligheter åligger det styrelsen att se till att det förs ett protokoll över de beslut som fattas på **stämma**, och protokollet ska finnas tillgängligt för medlemmarna senast två veckor efter stämman.

Eftersom de flesta föreningar i sina **stadgar** har en skrivning om att dagordningen vid stämman ska innehålla en punkt om val av **sekreterare**, är det nog mest vanligt bland landets föreningar att stämman utser protokollförare. En annan sak är att det ofta brukar vara styrelsens sekreterare som får uppgiften av stämman.

Protokollet över stämman förs med fördel som ett så kallat beslutsprotokoll. Protokollet ska redovisa de beslut som fattats samt hur det gick till, det vill säga om det företagits en **omröstning** enligt **huvudtalsmetoden** eller **andelstalsmetoden** och resultatet av rösträkningen. Om beslutsfattandet endast skett med **acklamation**, räcker det att skriva ”*stämman beslutade*”.

Av protokollet ska också framgå vilka medlemmar som var närvarande personligen eller genom **fullmakt**, enklast görs detta genom att som bilaga till protokollet foga närvaroförteckningen eller röstlängden.

Protokollet ska, om föreningens stadgar anger det, justeras innan det hålls tillgängligt för medlemmarna. Justeringen görs normalt genom att stämmosekreterare, stämмоordförande samt **justerare** undertecknar protokollet. Det finns dock inget formellt lagkrav att protokollet ska justeras.

Frågor & Svar

Måste all diskussion och debatt på stämman redovisas i protokollet?

Nej, absolut inte! Det som ska redovisas i protokollet är vilka beslut som fattades.

Det är att rekommendera att hålla protokollet så kortfattat som möjligt i övrigt. Redovisa tid, plats och antalet närvarande (t.ex. genom att ha röstlängden som en protokollsbilaga) och hur besluten fattades (med acklamation eller efter rösträkning med angivet resultat) och vilka beslut som har fattats.

Justerare tillika rösträknare

Detta ämne nås även via: *Rösträknare*

 Skriv ut

Som mötesfunktionärer vid en stämma brukar justerare och rösträknare utses. Ofta väljs samma personer för dessa två uppdrag.

Protokoll från en genomförd **stämma** är en viktig handling. En justerares uppdrag är att tillsammans med stämmosekreteraren och stämмоordföranden underteckna **stämmoprotokollet** och därigenom verifiera att protokollet är korrekt, normalt väljs två justerare. Justeringen görs efter stämman har avslutats, ofta några dagar efter men det är inget som hindrar att det görs i direkt anslutning till mötet när personerna som ska skriva under fortfarande är samlade och har mötet färskt i minnet.

Det finns inget formellt krav att protokollet ska justeras så det är giltigt även utan justerarnas underskrifter. Besluten blir inte ogiltiga även om justering inte skett eller justerare haft anmärkning på protokollets innehåll.

En rösträknares uppdrag är att räkna avgivna röster i de fall **omröstning** begärs, normalt väljs två rösträknare. Vid röstning med handuppräknning underlättas räkningen om röstkort används så att ingen tvekan råder om vem som får rösta. För att få ett korrekt röstresultat måste rösträknarna vara överens om hur många röster som avgivits för varje alternativ.

Frågor & Svar

Vad händer om en justerare vägrar att skriva på protokollet?

En justerare kan inte tvingas att skriva på protokollet. Vägrar någon så får övriga skriva på och publicera protokollet. Efter underskrifterna kan noteras att *"NN har valt att inte skriva på protokollet."* Mer än så behöver inte göras.

Om flera personer vägra skriva på protokollet är troligtvis oenigheten om vad som verkligen beslutades så stor att en ny stämma bör hållas för att bringa klarhet i frågan.